

SFIDAT E NJËSIVE TË QEVERISJES VENDORE NË LUFTËN KUNDËR KORRUPSIONIT

*Një vlerësim i sistemit anti-korrupsion
në 20 bashki të Shqipërisë*

Projekti: CIVILISC – Instrumente të Shoqërisë Civile
kundër Korrupsionit, zbatuar nga Instituti për Demokraci
dhe Ndërmjetësim në bashkëpunim me Fondacionin
RiskMonitor, Bullgari.

Tiranë, 2016

Ky projekt financohet nga Bashkimi Evropian nën Programin "Civil Society Facility Civic Initiative and Capacity Building - Lot 1: "Promotion of Good Governance and Fight against Corruption".

Autorë:

Dalina Jashari, PHD

Menaxhere e Projektit

Shefqet Bruka

Ekspert i Lartë i Qështjeve Vendore

Mirsada Hallunaj

Hulumtuese

INSTITUTI PËR DEMOKRACI DHE NDËRMJETËSIM

Address: Rr. Shenasi Dishnica, 1

PO Box 8177 Tirana, Albania

Tel: (+355 4) 2400241/ +355 4 2400640

www.idmalbania.org

<https://www.facebook.com/IDMALbania/>

Sqarim

Ky botim është përgatitur me mbështetjen e Bashkimit Evropian.

Përmbajtja e këtij botimi është përgjegjësi e autorëve dhe nuk pasqyron pikëpamjet e Bashkimit Evropian.

Hyrje

Qëllimi i projektit CIVILISC

konsolidimi i sektorit të shoqërisë civile nëpërmjet rritjes së kapaciteteve, burimeve financiare, për të punuar në mënyrë profesionale dhe të qëndrueshme, për të promovuar mirëqeverisjen, integritetin në sektorët e qeverisjes vendore përmes qasjes gjithëpërfshirëse.

Lufta kundër korrupsionit në nivel lokal është një sfidë, ku angazhimi i aktorëve të shoqërisë civile mbetet një mjet i fuqishëm për të forcuar përpjekje të tilla.

Komisioni Evropian ka identifikuar luftën kundër korrupsionit si një nga pesë prioritetet kyçe për hapjen e negociatave të anëtarësimit të vendit në Bashkimin Evropian. Kryesisht dy vitet e fundit, Shqipëria ka hartuar dhe miratuar një sërë masash ligjore dhe politikash në kuadër të luftës kundër korrupsionit si dhe të organizimit dhe funksionimit të qeverisjes vendore. Këto dokumente theksojnë rëndësinë e pjesëmarrjes aktive të shoqërisë civile në rritjen e ndërgjegjësimit publik për parandalimin dhe përballjen me korrupsionin.

Materiali që po shfletoni është përmbledhje e raportit vlerësues “Sfidat e njësisë të qeverisjes vendore në luftën kundër korrupsionit”, i cili ka për qëllim vlerësimin e mekanizmave aktualë të ndërtuara nga njësitë e qeverisjes vendore si dhe të nevojave dhe angazhimit të shoqërisë civile vendore në nxitjen e mirë-qeverisjes në nivel vendor.

BASHKITË TË PËRFSHIRA NË PROJEKT

Klos
Prrerjas
Memaliaj
Librazhd
Ura Vajgurore
Maliq
Cërrik
Lushnjë
Gramsh
Shijak
Divjakë
Belsh
Tepelenë
Vorë
Libohovë
Bulqizë
Devoll
Vau i Dejës
Selenicë
Has

Ky raport nxjerr në pah një sërë sfidash të institucioneve të qeverisjes vendore dhe të aktorëve lokalë të shoqërisë civile. Rekomandimet dhe konkluzionet e këtij vlerësimi theksojnë nevojën e bashkive të vogla dhe të mesme të synuara në projekt për të rritur kapacitetet dhe për të ndërtuar instrumentet anti-korrupsion, të përcaktuara nga legjislacioni aktual. Nga ana tjetër, shoqëria civile përballet me sfida të rëndësishme të lidhura ngushtë me mungesën e kapaciteteve njerëzore, njohurive në fushën e mirë-qeverisjes dhe mungesës së burimeve financiare.

Objektivat e raportit vlerësues:

- Vlerësim i kapaciteteve aktuale dhe nivelin e përgatitjes së 20 bashkive të vendit për të zbatuar masa anti-korrupsion në përputhje me legjilacionin aktual
- Identifikimi i mangësive dhe fushat e nevojshme për të asistuar njësitë e qeverisjes vendore
- Vlerësimi i kapaciteteve dhe nevojave aktuale të OSHC-ve lokale për tu angazhuar në nisma kundër korrupsionit në nivel lokal.
- Kontekstualizim i aktiviteteve të projektit CIVILISC me qëllim ndërtimin e kapaciteteve dhe impaktin e OSHC-ve në luftën kundër korrupsionit në nivel vendor.

VETËQEVERISJA VENDORE NË SHQIPËRI

*dhe politikat, kuadri rregullator dhe
strukturat e luftës kundër korrupsionit*

Grupi përgatitor ka analizuar dhe rishikuar dokumentët politikë dhe legjislationin aktual të cilat përcaktojnë mekanizmat për funksionimin e qeverisjes vendore dhe anti-korrupsionit në Shqipëri.

Ky seksion paraqet një vlerësim të përgjithshëm mbi vetëqeverisjen vendore në Shqipëri dhe një vlerësim më të detajuar apo më të orientuar tek politikat, kuadri rregullator dhe strukturat e luftës kundër korrupsionit që përcakton ligji për Vetëqeverisjen Vendore. Analiza e kuadrit ligjor financiar është përqendruar në vlerësimin e procedurave për sa i përket transparencës, pjesëmarrjes publike dhe procedurave e anti-korrupsionit që aplikohen nga njësitë lokale.

Qeverisja vendore në tërësi buron nga Kushtetuta, e cila në nenet 108-115 përcakton parimet, nivelet e qeverisjes vendore, ngritjen dhe funksionimin e tyre, të drejtat dhe funksionet e organeve përfaqësuese.

Dokumentat strategjikë që kanë formuluar politika, vendosur objektiva, synime e masa në fushën e luftës kundër korrupsionit listohen si më poshtë:

Strategjia Ndërsektoriale Kundër Korrupsionit 2015-2020 dhe Plan i saj i Veprimit përcakton orientimin e politikave në parandalimin, ndëshkimin dhe ndërgjegjësimin kundër korrupsionit. Në qasjen parandaluese janë parashikuar disa objektiva që në thelb përshijnë edhe synimet dhe objektivat e vetëqeverisjes vendore. Në lidhje me rolin e shoqërisë civile, kjo strategji thekson se “është shumë e rëndësishme përfshirja e aktorëve të shoqërisë civile në procesin e konceptimit dhe

çka është më e rëndësishme, mundësi i saj për të monitoruar ecurinë në zbatimin e masave anti-korrupsion nga qeveria”.

Strategjia Ndërsektoriale për Decentralizimin dhe Qeverisjen Vendore 2015–2020 paraqet vizionin e qeverisë për forcimin e qeverisjes dhe demokracisë vendore si dhe thellimin e procesit të decentralizimit.

Rezoluta “Për Njohjen dhe Forcimin e Rolit të Shoqërisë Civile në Procesin e Zhvillimeve Demokratike të Vendit”, angazhohet në “Nxitjen dhe mbështetjen e nismave që kanë si qëllim fuqizimin dhe promovimin e bashkëpunimit midis shoqërisë civile dhe institucioneve publike, në mënyrë të veçantë me njësitë e qeverisjes vendore, duke inkurajuar zhvillimin e një dialogu të hapur, konstruktiv dhe një klimë mirëbesimi mes tyre”

Analiza e akteve në vijim liston aktet që normojnë, rregullojnë dhe obligojnë institucionet publike, përfshirë vetëqeverisjen vendore të zbatojë parimet që burojnë nga Kushtetuta e Shqipërisë në mënyrë të drejtpërdrejtë ose nëpërmjet miratimit të rregulloreve apo krijimit të strukturave përkatëse.

Karta Evropiane e Autonomisë Vendore parashtro se vetëqeverisja efektive është thelbësore për demokracinë dhe vlerëson “se e drejta e qytetarëve për të marrë pjesë në drejtimin e çështjeve publike bën pjesë në parimet demokratike të përbashkëta për të gjitha shtetet anëtare të Këshillit të Evropës”.

Kodi i praktikës së mirë për pjesëmarrjen e qytetarëve në procesin e vendimmarrjes përcakton parimet e përgjithshme, udhëzimet, instrumentet dhe mekanizmat për pjesëmarrje të qytetarëve. Shqipëria nuk ka të adaptuar në nivel vendor një manual për zbatimin kodit të praktikës së mirë.

Shqipëria ka ratifikuar dy Konventa Ndërkombëtare: Konventa e Kombeve të Bashkuara Kundër Korrupsionit” dhe Konventa Civile “Për Korrupsionin”.

Në kuadër të legjislacionit kombëtar, në këtë raport janë trajtuar këto dokumente kryesorë të organizimit të vetëqeverisjes vendore dhe të luftës kundër korrupsionit:

- Ligji “Për Vetëqeverisjen Vendore”** rregullon organizimin dhe funksionimin e njësive të vetëqeverisjes vendore në Shqipëri.
- Ligji “Për të Drejtën e Informimit”** garanton njohjen e publikut me informacion, formimin e pikëpamjeve për gjendjen e shtetit e të shoqërisë, nxitjen e integritetit, të transparencës e të përgjegjshmërisë së autoriteteve publike.
- Ligji “Për Njoftimin dhe Konsultimin Publik”** përcakton rregullat që duhen zbatuar për të garantuar transparencën dhe pjesëmarrjen e publikut në proceset politikë-bërëse dhe vendimmarrëse si dhe synon nxitjen e transparencës, të përgjegjshmërisë dhe integritetit të autoriteteve publike.
- Ligji “Për Bashkëpunimin e Publikut në Luftën Kundër Korrupsionit”** ka si qëllim të nxisë pjesëmarrjen e publikut në denoncimin e korrupsionit, duke mbrojtur e nxitur personat, të cilët denoncojnë praktikat korruptive të abuzimit me autoritetin publik (përfshirë autoritetet e vetëqeverisjes vendore).
- Ligji “Për Sinjalizimin dhe Mbrojtjen e Sinjalizuesve”** përcakton rregullat për sinjalizimin e një veprimi ose praktike të dyshuar korrupsioni nga sinjalizuesit në sektorin publik e privat, mekanizmat për mbrojtjen e sinjalizuesve dhe detyrimet e autoriteteve publike e të subjekteve private në lidhje me sinjalizimin.

INSTRUMENTET ANTI-KORRUPSION

të njësive të qeverisjes vendore

Gjetjet kryesore tregojnë se njësitë e qeverisjes vendore nuk kanë miratuar pjesën më të madhe të masave anti-korrupsion që rrjedhin nga kuadri ligjor. Mungesa e këtyre instrumenteve janë arsyetuar nga përfaqësuesit e bashkive me ndryshimet në organizim dhe funksionim e institucioneve të qeverisjes vendore si rezultat i reformës administrativo-territoriale dhe reformës së decentralizimit si dhe me kohën e shkurtër të krijimit pas zgjedhjeve vendore të vitit 2015.

Programi i Transparencës

Informacioni i marrë nga 20 bashki tregon se programi i transparencës është miratuar në 5 prej 20 bashkive (Bashkitë: Ura Vajgurore, Shijak, Cërrik, Librazhd dhe Vorë). Të pyeturit në këto bashki, të cilat tashmë e kanë miratuar programin e transparencës kanë deklaruar se procesi për miratimin e këtij programi është kryer pa pjesëmarrjen e organizatave të shoqërisë civile. Programi i transparencës nuk është miratuar nga bashkitë: Bulqizë, Klos, Belsh, Gramsh, Prrrenjas, Lushnjë, Divjakë, Libohovë, Tepelenë, Memaliaj, Maliq, Devoll, Has, Vau i Dejës dhe Selenicë).

Koordinatori (Zyrë ose Person) për Transparencën/të Drejtën për Informim

Është emëruar në 17 nga 20 bashki si: Ura Vajgurore, Bulqizë, Shijak, Cërrik, Gramsh, Librazhd, Prrrenjas, Lushnjë, Divjakë, Libohovë, Tepelenë, Memaliaj, Devoll, Has, Vau i Dejës, Vorë dhe Selenicë. Ndërkohë që bashkitë Klos, Belsh, dhe Maliq ende nuk e kanë një koordinator të

tillë. Në një numër të konsiderueshëm bashkish funksioni i koordinatorit për transparencën/të drejtën e informimit kryhet nga specialisti/zyra e marrëdhënieve me publikun (Bashkitë: Bulqizës, Shijak, Tepelenë, Memaliaj). Në bashkitë e tjera, ky pozicion është kryer nga nëpunës të tjerë publikë që punojnë në bashki, siç është p.sh juristi i bashkisë (Bashkia Shijak) ose si një funksion shtesë i nënkryetarit të bashkisë (Bashkia Has).

Për shkak të mungesës së faqeve zyrtare të internetit të dhënat e kontaktit të koordinatorit për transparencën/të drejtën e informimit mungojnë në pjesën më të madhe të të gjitha bashkive të përfshira në projekt, me përjashtim të Bashkisë Vorë.

Regjistri Elektronik për Njoftimet/Konsultimet Publike

Asnjë nga bashkitë e përfshira në projekt nuk ka krijuar një regjistrë elektronik për njoftimet/konsultimet publike. Disa nga bashkitë kanë deklaruar se janë në proces të përgatitjes së regjistrit elektronik (Bashkitë: Ura Vajguore, Klos, Cërrik, Prrenjas, Libohovë, Selenicë, dhe Vorë).

Disa NJQV kanë miratuar mjete të tjera për njoftimet dhe konsultimet publike si psh:

- Publikimi i njoftimeve në vende publike të bashkisë ose nëpërmjet njoftimeve në mediat lokale (p.sh. Bashkitë Klos, Cërrik dhe Memaliaj);
- Përdorimi i adresës elektronike si një mjet komunikimi (Bashkia Belsh);
- Shpërndarja e njoftimeve (Bashkia Divjakë);
- Dëgjesa publike (Bashkitë: Ura Vajguore dhe Memaliaj).

Përgatitja e regjistrit elektronik është një proces i lidhur ngushtë me faqen e website-it të bashkisë, e cila mungon në pothuajse të gjitha bashkitë e përfshira në projekt, me përjashtim të bashkive të Lushnjës dhe Vorës.

Koordinator për Njoftimin/Konsultimin Publik- 10 nga 20 bashki janë përgjigjur pozitivisht në lidhje me këtë pozicion brenda strukturës administrative të bashkisë (Bashkitë: Ura Vajgurore, Bulqizë, Klos, Cërrik, Gramsh, Prrenjas, Lushnjë, Memaliaj, Vau i Dejës, dhe Vorë).

Ashtu si edhe në rastin e koordinatorit për transparencë/të drejtën për informim, koordinatori për njoftimin/konsultimin publik është konsideruar shpesh një pozicion i ngjashëm dhe që kryhet nga specialisti/zyra për marrëdhënie me publikun (p.sh. Bashkitë: Bulqizë, Gramsh, Lushnjë dhe Memaliaj). Rrjedhimisht, duhet të theksohet se në këto raste specialist i marrëdhënieve me publikun është përgjegjës për të dy pozicionet: Koordinatorin për transparencën/të drejtën e informimit dhe koordinatorin për njoftimin/konsultimin publik. Në raste të tjera, funksioni i koordinatorit për njoftimin konsultimin/publik kryhet nga anëtarë të tjerë të stafit, p.sh. Nënkryetari dhe Sekretari i Këshillit Bashkiak në bashkinë Klos.

Bashkitë të cilat nuk kanë emëruar një koordinator për njoftimin/konsultimin publik janë bashkitë: Shijak, Belsh, Librazhd, Divjakë, Libohovë, Tepelenë, Maliq, Devoll, Has dhe Selenicë.

Rregullore për raportimin e rasteve të korrupsionit

2 nga 20 bashki kanë përfshirë rregulla për regjistrimin, dokumentimin, vlerësimin dhe delegimin e rasteve të raportuara të korrupsionit brenda rregullores së brendshme të bashkisë (Tepelenë, Klos). Bashkia e Urës Vajgurore ka krijuar një numër falas (08007161), i cili synon të inkurajojë qytetarët të raportojnë rastet e korrupsionit të hasura me administratën e bashkisë. 18 bashki të tjera nuk kanë një rregullore të veçantë për raportimin e rasteve të korrupsionit. Përveç kësaj, bashkitë Divjakë, Memaliaj, Bulqizë, Cërrik dhe Vorë janë në proces hartimi të kësaj rregulloreje.

Rregullore për shkeljet administrative

8 nga 20 bashkitë e përfshira në projekt (Bashkitë: Ura Vajgurore, Klos, Cërrik, Gramsh, Prrenjas, Divjakë, Tepelenë dhe Vorë) kanë marrë

masa për t'i miratuar rregullat për shkeljet administrative në rregulloret e tyre të brendshme. 12 bashki të tjera (Bashkitë: Bulqizë, Shijak, Belsh, Librazhd, Lushnjë, Libohovë, Memaliaj, Maliq, Devoll, Has, Vau i Dejës dhe Selenicë) të pyetura në kuadër të këtij raporti janë përgjigjur negativisht për ekzistencën e kësaj rregulloreje.

Strategjia për Menaxhimin e Riskut të Brendshëm

Njësitë e qeverisjes vendore duhet të hartojnë strategjinë e tyre për menaxhimin e riskut dhe ta përditësojnë atë të paktën çdo tre vjet. Kjo strategji duhet të hartohet nga koordinatori për menaxhimin e riskut ose një zyrtar tjetër i autorizuar i njësisë së qeverisjes vendore. Ministria e Financave ka publikuar Manualin për Menaxhimin Financiar dhe Kontrollin dhe modelet përkatëse për të ndihmuar institucionet publike për përgatitjen e strategjisë. Vetëm 8 nga 20 bashkitë e intervistuar për këtë raport kanë miratuar një strategji të tillë. Këto bashki janë: Ura Vajgurore, Cërrik, Prenjas, Lushnjë, Divjakë, Has, Vorë dhe Selenicë.

Norma që rregullojnë Procedurat e Iniciativës Qytetare

Normat që rregullojnë procedurën e paraqitjes, shqyrtimit dhe miratimit të iniciativës qytetare janë të përcaktuara në ligjin "Për Vetëqeverisjen Vendore". Katërmbëdhjetë nga 20 bashki kanë miratuar norma të tilla brenda rregullores së brendshme të bashkisë (Bashkitë: Ura Vajgurore, Bulqizë, Klos, Cërrik, Gramsh, Prenjas, Lushnjë, Divjakë, Libohovë, Devoll, Has, Vau i Dejes, Vorë dhe Selenicë). Nga ana tjetër bashkitë: Shijak, Belsh, Librazhd, Tepelenë, Memaliaj dhe Maliq nuk i kanë miratuar ende këto norma.

Kodi i Etikës/Sjelljes

Bashkitë janë pyetur në lidhje me ekzistencën e Kodit të Etikës/Sjelljes për Këshillin Bashkiak dhe Administratën. Katërmbëdhjetë nga 20

bashki konfirmuan që kanë të miratuar një kod të etikës/sjelljes. Nga këto bashki:

Bashkia e Urës Vajgurore ka miratuar një kod etike për Këshillin Bashkiak dhe Administratën;

Bashkitë: Librazhd, Prrrenjas, dhe Tepelenë e kanë përfshirë këtë kod në rregulloren e tyre të brendshme;

Bashkitë: Belsh dhe Lushnjë kanë miratuar Kodin e Etikës vetëm për administratën, por jo për Këshillin Bashkiak.

Pesë nga 20 bashki nuk kanë një kod të tillë etike/sjellje (Bashkitë: Shijak, Cërrik, Memaliaj, Maliq, Has).

Strategjia kundër Korrupsionit

Asnjë nga 20 bashkitë e përfshira në këtë projekt nuk ka miratuar një strategji kundër korrupsionit. Bashkitë: Bulqizë, Cërrik dhe Vorë janë përgjigjur se janë në procesin e hartimit të kësaj strategjie.

Rregulla të brendshme për mbledhjen e rregullt të të dhënave në lidhje me rreziqet e korrupsionit

2 nga 20 bashki kanë rregulla të brendshme për mbledhjen e rregullt të të dhënave në lidhje me rreziqet e korrupsionit (Bashkitë: Gramsh dhe Prrrenjas). Këto rregulla nuk parashikohen në bashkitë: Ura Vajgurore, Bulqizës, Klos, Shijak, Cërrik, Belsh, Librazhd, Lushnjë, Divjakë, Libohovë, Tepelenë, Memaliaj, Maliq, Devoll, Has, Vau i Dejës, Vorë dhe Selenicë. Përveç kësaj, ata nuk ndjekin një sistem të treguesve për monitorimin e rreziqeve të korrupsionit. Të njëjtat bashki nuk kanë udhëzime/manuale/trajtime për këtë çështje me përjashtim të bashkive: Gramsh, Divjakë dhe Prrrenjas.

Disa prej bashkive që nuk parashikojnë rregulla të brendshme, përdorin forma të tjera për mbledhjen e të dhënave në lidhje me korrupsionin, duke përfshirë:

- Raportimin e rasteve të korrupsionit pranë zyrave të bashkisë- Bashkia Belsh;
- Formulimin dhe përfshirjen e deklaratave të veçanta në kuadër të rregullores përkatëse të brendshme- Bashkia Prrenjas
- Përdorimin e akteve të tjera ligjore, si psh. Manuali i Inspektoratit të Lartë për Deklarimin dhe Kontrollin e Pasurive dhe Konfliktit të Interesave- Bashkia Memaliaj
- Auditimin e brendshëm - Bashkia Has

Rregulla për mbrojtjen e bilbilfryrësve

18 nga 20 bashkitë e përfshira (Ura Vajgurore, Bulqizë, Klos, Shijak, Cërrik, Belsh, Gramsh, Librazhd, Lushnjë, Libohovë, Tepelenë, Memaliaj, Maliq, Devoll, Has, Vau i Dejës, Vorë dhe Selenicë) nuk kanë miratuar rregulla për mbrojtjen e bilbilfryrësve dhe dy prej këtyre bashkive (Bashkitë: Bulqizë dhe Vorë) deklaruan se ishin në procesin të miratimit të këtyre masave bazuar në legjislacionin përkatës. Bashkitë Prrenjas dhe Divjakë nuk kanë dhënë përgjigje mbi këtë instrument.

NIVELI I AKTIVIZIMIT DHE KAPACITETEVE TË ORGANIZATAVE LOKALE TË SHOQËRISË CIVILE NË LUFTËN KUNDËR KORRUPSIONIT

Vështirësi të OSHC-ve lokale

- Mungesa e kapaciteteve organizative
- Mungesa e financimeve të qëndrueshme
- Mungesa e motivimit
- Mungesa e bashkëpunimit mes OSHC-ve e NJQV-ve
- Mungesa e vullnetit për rrjetëzim mes OSHC-ve-ve në nivel vendor

Në 20 bashkitë e vogla dhe të mesme të vendit vërehet nivel mjaft i ulët i angazhimit të OSHC-ve. Aktorët lokalë të shoqërisë civile theksojnë se ky angazhim kaq i ulët ka ulur jo vetëm besimin e grupeve të interesit dhe komunitetit në tërësi ndaj organizatave lokale të shoqërisë civile, por edhe ka krijuar “apati” ndërmjet vetë OSHC-ve për të ndërmarrë nisma

të cilat lidhen veçanërisht me qeverisjen vendore dhe anti-korrupsionin. Puna e këtyre organizatave është kryesisht e bazuar në projekte dhe si e tillë, edhe fokusi i misionit dhe fushat e nismave të tyre janë të orientuara nga kërkesat e donatorëve. Në këtë kontekst, edhe nismat në fushën e anti-korrupsionit dhe mirëqeversjes derimëtani janë ndërmarrë në sajë të kërkesave të donatorëve ndërkombëtarë. OSHC-të veçojnë të rinjtë si një nga aktorët më të rëndësishëm të cilët mund dhe duhet të çojnë përpara punën e shoqërisë civile në nivel vendor.

Disa nga sugjerime të përfutuara nga OSHC-të lokale për nisma të cilat do të shërbenin në rritjen e informacionit ndërmjet qytetarëve dhe që do të lehtësonin komunikimin ndërmjet OSHC-ve/qytetarëve dhe institucioneve të qeverisjes vendore listohen si më poshtë:

- Pjesëmarrja sistematike e shoqërisë civile në mbledhjet e Këshillave Bashkiakë
- Zhvillimi/ ofrimi i trajnimeve për administratën e institucioneve të pushtetit vendor mbi çështjet e transparencës, llogaridhënies dhe integritetit.
- Organizimi i takimeve informuese dhe diskutimi me qytetarët, veçanërisht të rinjtë dhe nxënësit e shkollave të mesme.
- Fushata ndërgjegjësuere (nëpërmjet përdorimit të fletëpalosjeve, posterave, videove), me qëllim rritjen e kuptueshmërisë dhe përgjegjësisë qytetare në lidhje me rolin që ata kanë në mirëqeverisje.
- Hartimi dhe analizimi i herëpashershëm i anketave si dhe përgatitja e studimeve të bazuara në të dhëna, me qëllim hartimin e rekomandimeve konkrete për këshillat bashkiakë.

Pjesëmarrësit e cilësojnë bashkëpunimin ndërmjet OSHC-ve dhe NJQV-ve si një faktor kritik i cili ndikon në qëndrueshmërinë dhe të ardhmen e sektorit të shoqërisë civile dhe të zhvillimit të shoqërisë në tërësi. Ata gjithashtu mendojnë se mungesa e kapaciteteve profesionale dhe mungesa e interesit nga vetë aktorët janë dy faktorë të cilët ndikojnë në krijimin e këtij ngërçi komunikimi. Përfaqësuesit nga shoqëria civile theksojnë se media është një aktor i rëndësishëm për të rritur pjesëmarrjen qytetare dhe nxisë institucionet e qeverisjes vendore për të rritur transparencën dhe llogaridhënien.

PERCEPTIMI I NEVOJAVE PËR TRAJNIM SIPAS SEKTORËVE

Pjesëmarrësit nga OSHC-të në këtë raport vlerësuan si sektorë me rrezik më të lartë ndaj korrupsionit e të cilat duhet të trajnohen në lidhje me kuadrin ligjor anti-korrupsion janë:

- Zyra e Urbanistikës
- Zyra për Marrëdhëniet me Publikun dhe e Informacionit
- Zyra e Bujqësisë
- Ndërmarrjet e shërbimeve publike
- Zyra e Financës
- Zyra e Teknologjisë së informacionit për të rritur transparencën dhe përhapjen e informacionit për aktivitetet e bashkisë
- Zyra e Prokurimeve
- Zyra e Ndihmës Sociale

ORGANIZATAT LOKALE TË SHOQËRISË CIVILE DHE NJËSITË E QEVERISJES VENDORE **DREJT NJË QASJEJE TË PËRBASHKËT**

Ky raport ka për qëllim të identifikojë nivelin e angazhimit të OSHC-ve dhe NJQV-ve drejt një bashkëpunim pozitiv dhe të nxjerrë rekomandime nga të dy aktorët për ndërhyrje në të ardhmen. Trajnimi mbetet një nga fushat më të rëndësishme të ndërhyrjes, e cila sipas NJQV-ve do të ndihmonte OSHC-të për të monitoruar veprimtarinë e qeverisjes vendore me theks në fushën e anti-korrupsionit. Ky pohim është theksuar njëkohësisht dhe nga përfaqësuesit e OSHC-ve lidhur me administrimin e institucioneve të qeverisjes vendore.

Fushat në të cilat duhet ofruar mbështetje për organizatat e shoqërisë civile dhe njësitë e qeverisjes vendore (në formën e trajnimit apo të tjera), në mënyrë që të rrisin kapacitetet e tyre për të përmirësuar qeverisjen e mirë.

Ngritja e kapaciteteve njerëzore	Teknologjia e Informacionit (IT)	Informacioni & transparenca	Reportimi i rasteve të korrupsionit
Buxhetimi me Pjesëmarrje	Trajnimet mbi legjislacionin mbi anti-korrupsionin	Dhuna në familje	Shërbimet Publike
Zhvillimi Ekonomik	Mbrojtja e Mjedisit	Planifikimi Urban	Rrjetëzimi, advokacia & monitorimi

KONKLUZIONE DHE REKOMANDIME

Ky raport arriti në disa përfundime në lidhje me mjedisin ligjor mbi luftën kundër korrupsionit, nivelin e instrumenteve anti-korrupsion të ngritura nga njësitë e qeverisjes vendore dhe nivelin e përgatitjes së organizatave lokale të shoqërisë civile për të vepruar në komunitetin e tyre për të kontribuar në qeverisjen e mirë.

Analiza e politikave, kuadrit rregullator dhe strukturave mundëson një mjedis pozitiv në lidhje me luftën kundër korrupsionit në nivel kombëtar dhe lokal. Megjithatë, zbatimi i legjislacionit ekzistues mbetet një sfidë, sidomos në lidhje me krijimin e mekanizmave të veçanta të kontrollit për të frenuar korrupsionin dhe përmirësuar angazhimin qytetar në nivel bashkiak.

Bashkitë e vogla/të mesme, veçanërisht ato të sapokrijuara, janë ende në procesin e riorganizimit pas reformës së re territoriale dhe strategjisë së decentralizimit. Për këtë arsye, lufta kundër korrupsionit është konsideruar si një sfidë në drejtim të krijimit të një sistemi kontrolli për anti-korrupsionin dhe krijimin e një administrate profesionale. OSHC-të lokale në organizata të vogla/të mesme janë shumë të pakta ose inekzistente. Organizatat ekzistuese lokale të shoqërisë civile përballen me vështirësi që lidhen me kapacitetet e tyre organizative dhe njerëzore. Megjithatë, financimi mbetet shqetësimi kryesor i tyre, i cili kufizon frekuencën e aktivitetit të OSHC-ve dhe "e drejton" fokusin e ndërhyrjeve të tyre. Megjithatë, pavarësisht nga pengesat dhe sfidat me të cilat përballen në bashkinë e tyre përkatëse, OSHC-të lokale duhet të fokusohen në luftën kundër korrupsionit, rritjen e njohurive dhe kapaciteteve të tyre për monitorimin dhe rritjen e ndërgjegjësimit për qeverisjen e mirë.

Gjetjet kryesore të këtij raporti në lidhje me përpjekjet e NJQV-ve për të luftuar korrupsionin konkludojnë që institucionet e qeverisjes vendore nuk kanë kapacitete të mjaftueshme profesionale për të ushtruar autoritetin e tyre dhe për të zbatuar legjislacionin në fuqi. Si pasojë, NJQV-të, sidomos sektorë të veçantë brenda bashkisë, duhet të rrisin transparencën, efikasitetin, dhe gjithëpërfshirjen. Nga ana tjetër, angazhimi qytetar në luftën kundër korrupsionit është një domosdoshmëri dhe duhet të përmirësohet. OSHC-të duhet të përqendrojnë aktivitetet e tyre në drejtim të monitorimit të progresit në zbatimin e masave anti-korrupsion nga qeveria e tyre lokale.

Ky raport rekomandon që:

Njësitë e qeverisjes vendore duhet të forcojnë kapacitetet e tyre administrative veçmas në çështjet anti-korrupsion dhe të rrisin njohuritë e tyre në lidhje me legjislacionin në fuqi në këtë fushë.

Njësitë e qeverisjes vendore të përfshira në këtë raport duhet të rrisin transparencën, duke ndërmarrë veprime konkrete, siç përcaktohet në legjislacionin përkatës si:

- Krijojnë instrumente për parandalimin, kontrollin dhe regjistrimin e korrupsionit.
- Miratojnë Programin e Transparencës dhe emërojnë një

Koordinator për Transparencën që të garantojë të drejtën e informimit

- Emërojnë një Koordinator për Njoftimin dhe Konsultimin Publik, i cila të garantojë të drejtën e njoftimit dhe të konsultimit publik
- Krijojnë faqen e tyre zyrtare të internetit si një mjet për transparencë dhe llogaridhënie, e cila do të rrisë dhe lehtësojë informacion për qytetarët
- Vendosin rregulla dhe procedura për njoftimin, shqyrtim, zbulimin dhe raportimin dobësive, mospërputhjeve dhe shkeljeve administrative që krijojnë terren për korrupsion, mashtrim apo parregullsi.
- Zbatojnë sistemet e tyre të menaxhimit të performancës.

Aktorët vendorë dhe organizatat e shoqërisë civile

duhet të ndërgjegjësohen për rolin e tyre të patjetërsueshëm në demokracinë lokale duke u shndërruar në faktor për mirëqeverisjen, pjesëmarrjen e komunitetit dhe zhvillimin në nivel vendor. Për këtë, OSHC-të duhet:

- Të forcojnë identitetin dhe kapacitetin e tyre në nivel vendor
- Të rrisin kontaktet me qytetarët dhe grupe të interesit në çështjet vendore duke zhvilluar një plan veprimi lokal
- Përmes këtij bashkëpunimi dhe përfaqësimi, të rrisin dhe forcojnë ndërveprimin me qeverisjen vendore

- Të nxisin dhe lehtësojnë nisma qytetare që mundësojnë llogaridhënien dhe transparencën e qeverisjes vendore
- OSHC-të të rrisin në mënyrë të vazhdueshme kapacitetet e tyre organizative dhe financiare përmes trajnimeve, partneriteteve me organizatat dhe individë me përvojë në nivel rajonal apo kombëtar.

Përmirësimi i qeverisjes vendore nuk mund të jetë veçse rezultat i ndërveprimit të aktorëve publikë dhe jo- publikë në nivel vendor. Ngritja e kapaciteteve institucionale të bashkisë për rritjen e transparencës dhe parandalimin e korrupsionit si rekomandohet më sipër, duhet doemos të shoqërohet me forcimin e angazhimit, rolit dhe monitorimit nga ana e shoqërisë civile.

Në kushtet konkrete të vendit tonë e në mënyrë të veçantë në bashkitë e targetuara në këtë raport, duhet të kihet parasysh se organizatat e shoqërisë civile janë shumë të dobëta ose inegzistente. Po kështu, janë shumë të rrallë ose mungojnë thuajse fare donatorët për mbështetjen e OSHC-ve. Në këto kushte, përparësi ka aktivizimi i aktorëve vendorë të shoqërisë civile. Po aq i rëndësishëm mbetet edhe krijimi i një mjedisi sa më mundësues nga ana e institucioneve të qeverisjes vendore. Këshilli Bashkiak dhe kryetari i bashkisë mund të lehtësojnë dhe të garantojnë pjesëmarrjen qytetare në qeverisje dhe monitorimin e veprimtarisë së tyre. Vetëm këtu mund të kemi një demokraci dhe zhvillim real vendor.

